

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"ץ 1509/17

לפני: כבוד השופט ע' פוגלמן
כבוד השופטת ד' ברק-ארז
כבוד השופט ע' גרוסקופף

העותרת: רגבים

נגד

המשיבים: 1. שר הביטחון
2. מפקד פיקוד מרכז
3. ראש המינהל האזרחי ביהודה ושומרון
4. הממונה על הרכוש הממשלתי ביהודה ושומרון
5. חברת הימנותא בע"מ
6. מוחמד סולימן סלמאן רמדין
7. מוחמד שעור
8. ג'אבל אלעבד סלימאן אלדבאס
9. חמאדה אל עבד סולימאן דבאשי
10. קסאב חליל שעור, נציג מטעם מועצת הכפר ערב א-רמאדין

עתירה למתן צו על תנאי

תאריך הישיבה: ה' בניסן התשע"ט (10.4.2019)

בשם העותרת: עו"ד אריה ארבוס

בשם המשיבים 1-4: עו"ד ערין ספדי-עטילה

בשם המשיבה 5: עו"ד דינה יהב; עו"ד אלי סגל

בשם המשיב 10: עו"ד מיכאל ספרד; עו"ד סופיה ברודסקי

פסק-דין

השופט ע' פוגלמן:

1. עניינה של עתירה זו בדרישת העותרת כי המשיבים 1-4 (להלן: המשיבים) ינקטו בכל הפעולות הדרושות לפינוי בניה בלתי חוקית הנעשית על אדמות פרטיות על ידי תושבים פלסטינים בסמוך ליישוב אלפי מנשה ובקרבה לכביש מספר 55, לרבות הוצאת צווי תיחום וביצוע הריסה. בסעיף 59 לעתירה, בסיכום הדברים, מציינת העותרת כי מדובר בשנים עשר מבנים שנבנו בבניה קשיחה על אדמות פרטיות בבעלות המשיבה 5 (להלן: הימנותא).

2. בעניין זה נקלעו חלק מהצדדים להליך (לרבות המשיבים) לטעויות עובדתיות, ובנושאים שונים טרם הושלם גיבוש העמדה. נציין בראשית הדברים כי הקרקע שייכת למספר בעלים במושע. יצוין בנוסף כי בעוד שבנוסחה המקורי של העתירה נכתב, כאמור, כי הקרקע היא בבעלות של הימנותא, בהמשך התברר כי רק כ-6% מהקרקע שייכים לה, והיתרה היא בבעלות תושבים פלסטינים. בעניינם של המבנים ננקטו הליכי אכיפה ופיקוח והוצאו צווי הפסקת עבודה וצווי הריסה סופיים. העותרת טוענת כי בשל כך שמדובר בקרקע פרטית, בשל שיקולים בטחוניים, בשל אזלת ידם של המשיבים, ובשל חובת הנאמנות של המשיבים כלפי הימנותא, יש לתעדף בסדר עדיפות גבוה את הריסת המבנים. הימנותא, מצידה, תומכת בעמדת העותרים.

3. כפי שהתחוור בדיון, וגם לנוכח העובדות שהתבהרו, המשיבים טרם גבשו עמדה סופית בנושא התערוף. לטענתם, נדרשת בחינה בהינתן הוראות החוק להסדרת ההתיישבות ביהודה והשומרון, התשע"ז-2017 (להלן: החוק), שכן, להוראותיו עשויות להיות השלכות ביחס לאפשרות לבצע פעולות אכיפה כלפי בינוי שנעשה לפני מועד פרסום החוק. זאת, מבלי שיהיה באמור משום קביעה, אף לא לכאורית, כי החוק חל ביחס לבינוי נושא העתירה. בירור כאמור כפוף אף הוא – כך הטענה – לסדרי עדיפויות ולעומס המוטל על הגורמים הנוגעים בדבר. המשיבים אף טרם גבשו עמדה סופית בשאלת בנייה של שלושה מהמבנים לאחר כניסתו לתוקף של החוק.

4. בצד שאלות אלה, נדרשו הבהרות נוספות הנוגעות למעמדה של הימנותא. נציין כי המשיבה 5 אינה המשיבה הנכונה להליך, שכן כפי שנמסר, חברת הימנותא הפועלת באזור היא אישיות משפטית נפרדת מזו הפועלת בישראל ואף נושאת שם אחר (שם זה טרם נמסר לנו ולכן במסגרת פסק דין זה נמשיך לכנותה בשם "הימנותא"). בעוד

המשיבים ציינו כי המקרקעין שבבעלות הימנותא מנוהלות לבקשתה על ידי הממונה על הרכוש הממשלתי, לטעמה של הימנותא נקודה זו טעונה בירור. גם בהיבטים נוספים נתבקש בדיון פירוט נוסף, ובין אלה, זהות הגורמים מהם רכשה הימנותא את זכויותיה בקרקע, חוזי הרכישה ונספחים לחוזים ככל שקיימים.

5. לא מצאנו כי יש מקום להמשיך בבירורים הנדרשים במסגרת הליך זה, שכן להשקפתנו כל הבירורים הנדרשים צריך שיעשו במסגרת הידברות ישירה בין המשיבים לבין הימנותא, וככל שתבקש היא בסופו של יום ולאחר מיצוי הבירורים להעמיד את החלטת הרשות המוסמכת לביקורת שיפוטית, היא רשאית לעשות כן במישרין, ולא באמצעות עותר ציבורי.

6. כאן המקום להזכיר את פסיקתנו שגורסת כי בנסיבות המתאימות אין להידרש לעתירה ציבורית מקום שקיים עותר קונקרטי, וכך נפסק:

"הגם שבית משפט זה הרחיב בעשורים השונים את זכות העמידה בעתירה הציבורית, אין לומר כי הוסרו כל הסייגים בעתירה מעין זו. כך, בעתירה ציבורית שהוגשה נגד צעדים ביטחוניים שננקטו על ידי מפקד האזור, קבע בית משפט זה (מפי השופט י' זמיר) בזו הלשון:

'... גם בעתירה ציבורית יש סייגים לזכות העמידה. בין היתר, בית-המשפט עשוי למנוע זכות עמידה מאדם אחד המתעבר על ריב של אדם אחר; אם העתירה תוקפת מעשה מינהלי הפוגע בזכות או באינטרס של אדם מסוים, ואותו אדם נמנע מלעתור לבית-המשפט, עשוי בית-המשפט למנוע את זכות העמידה מאדם אחר' (בג"ץ 1759/94 טרוזברג נ' שר הביטחון, פ"ד נה(1) 625 (1994)).

בית משפט זה חזר ועמד בפסיקה עקבית על הסייג האמור, והדגיש כי –

'משקיים נפגע ישיר מפעולה שלטונית, והוא עצמו אינו פונה בבקשת סעד לבית המשפט, לא ייענה, דרך כלל, עותר ציבורי הפונה בעתירה כללית בעניינו' והעותר הציבורי ייחשב 'כמתערב במחלוקת לא לו, ופנייתו תידחה'

(בג"ץ 962/07 לידן נ' היועץ המשפטי לממשלה (1.4.2007); ראו גם בג"ץ 1995/08 שפטל נ' היועץ המשפטי לממשלה (4.3.08); בג"ץ 4068/06 לם נ' בין הדיון

הארצי לעבודה (27.8.06); בג"ץ 2148/94 גלברט נ' כבוד נשיא בית המשפט העליון ויו"ר ועדת החקירה לבדיקת אידוע הטבח בחברון, השופט מאיר שמגר, פ"ד מח(3) 573, 580 (1994))" (בג"ץ 6492/08 עמותת ש.ע.ל. מפעלים חינוכיים נ' מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית (14.1.2010); ראו גם: בג"ץ 837/19 פוקס נ' היועץ המשפטי לממשלה, פסקה 3 (4.2.2019)).

7. אכן, כפי שצוין שם, אין מדובר בסייג נעדר חריגים, ובמקרים מתאימים יוכל בית משפט להיזקק לעתירה ציבורית גם במקרה מעין זה. אולם, לא מצאנו כי המקרה שלפנינו הוא בבחינת חריג לכלל, בין השאר משום שהגשת העתירה באמצעות עותר ציבורי הותירה שאלות עובדתיות ללא מענה. ראוי כי כל הבירורים הנדרשים ייעשו במישרין בין הימנותא לבין המשיבים קודם להתדיינות משפטית, ככל שתסבור כי יש עילה לכך.

בא כוחה המלומד של העותרת ביקש שנחיל לעניין זכות העמידה שלה בהליך זה את פסיקתו של בית משפט זה בעניין בג"ץ 2297/15 אלחלים אחמד נ' שר הביטחון (7.2.2017). דא עקא, המקרה שלפנינו שונה במאפייניו מאותו הליך. זאת, בשים לב לכך שבענייננו הטענה בעיקרה מתייחסת לפגיעה בזכות של הימנותא, שכאמור מקרקעיה מנוהלים לבקשתה (למצער, לפי הבנת המשיבים) על ידי הממונה על הרכוש הממשלתי.

8. אשר על כן, ומהטעמים עליהם עמדנו, אנו רואים לדחות את העתירה על הסף. זכויותיה של הימנותא שמורות לאחר מיצוי הליכים כדין.

בנסיבות העניין אין אנו עושים צו להוצאות.

ניתן היום, ו' בניסן התשע"ט (11.4.2019).

שׁוֹפֵט

שׁוֹפֵט

שׁוֹפֵט